

Slovenski dom

let. 39

V Ljubljani, 17. februarja 1936

Leto 1.

Uk pred začetkom dežja v Abesiniji

Položaj na severu se je temeljito okrenil

Prva poročila o italijanski zmagi pri Aradamu

Makale, 17. febr. o. Havasov poročevalec javlja s severnega bojišča, da so italijanske čete zavzele Aradam, silno utrjeno mesto, ki je veljalo za najmočnejšo abesinsko trdnjavo na severu. To trdnjavo, ležečo na vrhu strmega hriba, katere meri po razsežnosti svojih obzidij 3 km v daljavo in 3 km v širino, je branil ras Mulugeta z 10.000 vojakov. Toda ko so italijanski napadi zadnje dni postajali vse silnejši, se je ras Mulugeta s svojimi vojniki v noči od 14. na 15. februarja umaknil, tako da so italijanske čete v boju z umikajočimi se Abesinci zavzele to važno trdnjavo.

Badoglio se je opral

Ta zmaga Italijanov pomeni rehabilitacijo maršala Badoglia, čigar položaj se je zadnje čase po neuspehu pri Tembienu zelo omajal. Italijanske čete niso trdnjave zasedle brez boja, ker so Abesinci napeli vse svoje sile, da se čim čisteje umaknejo in so Badoglijeve čete imele sorazmerno zelo velike izgube. Zato smatrajo italijanski vojaški krogi zavzetje Aradama kot čisto vojaški in strateški uspeh maršala Badoglia. Celotno je v vseh bojih okrog Aradama sodelovalo 30.000 abesinskih vojakov, ki so stali nasproti petim italijanskim divizijam, katere je podpiralo italijansko letalstvo. Italijanov je bilo številčno manj, toda njihova prednost je bila v zračnem orožju, ki je sejal nered v čete, katere so se nahajale neposredno za fronto. Abesinci pa so imeli prednost v tem, da so njihove čete bile številnejše, zaradi preprostejše oprave v težavnem terenu bolj gibljive in pa v tem, da so bolj poznale ozemlje, v katerem so se vojskovali. V teh bojih so sodelovale tudi čete, ki so prišle kljub dežju iz Addis Abebe. Dež je tudi silno oviral dovoz hrane za abesinske čete in je treba umik prištevati tudi na rovaš temu dejstvu.

Ravena, 17. febr. AA. Včeraj je spet odpoval večji oddelek italijanskega vojaštva v Vzhodno Afriko.

Odražili ste mi kamen z želodca

Maršal Badoglio je takoj, ko je bila bitka odločena, na svojem opazovalnem mestu nagovoril poveljnike, ki so mu javljali zavzetje trdnjave, z naslednjimi besedami: »Vi ste mi prinesli uspeh. Ta gora Aradam mi je težko ležala na želodcu, danes pa plapolajo v moje veliko zadoščenje na njej italijanske zastave. Generalni štab podrtava to zmago v pokrajini Endera zaradi tega, ker bo imela važne vojaške posledice.

Z gore Aradama bodo namreč Italijani lahko nadaljevali svojo akcijo naravnost proti jugu v smeri proti Addis Abebi, ali pa proti Tembienu, kjer so bili pred nedavnimi zavrnjeni. Havasov dopisnik je mnenja, da se bodo Italijani po tem svo-

jem uspehu za letos definitivno ustavili, saj kar se tiče večjih operacij, ker bo deževje v najkrajšem času nemogoče silebrno gibanje čet.

Izgube

Rim, 17. febr. o. Italijanski uradni krogi poročajo, da se je ofenziva na severni fronti pričela 11. in je trajala do 15. februarja in da znašajo italijanske izgube po približni cenitvi okrog 200 mrtvih in okoli 500 ranjenih. Drugo neoficijelno poročilo pa trdi, da imajo Abesinci v boju pri Aradamu okrog 6000 mrtvih, Italijani pa okrog 1000 mrtvih. Oboje govori o silovitih bojih, ki so divjali za to goro in za to trdnjavo. V teh bojih so trpeli tako zmagovalci, kakor premaganci.

Strahote abesinske vojne: tisoči takih trupel se suše po pustinjah

Najvažnejši dan v slovenskem gospodarskem življenju

Zasedanje banovinskega sveta

Danes je začel zasedati banovinski svet Dravske banovine. K zasedanju so se zbrali vsi banovinski svetniki, ki jih je letos imenoval notranji minister dr. Anton Korosec. Opravičil je svoj izostanek vadi smrti svoje žene banski svetnik Stermečki iz Celja.

Zasedanju sveta prisostvujata tudi ban dr. M. Natlačen, podban dr. Stanko Majcen, vsi sekcijski načelniki in načelnik samoupravnih oddelkov, dalje referent za proračun, banovinski svetnik Jernej Božič, delovodja banske uprave svetnik Senekovič. Okrog četrta na 11 je otvoril zasedanje sveta ban dr. Marko Natlačen s sledečim govorom:

Pozdrav bana

»Ko odpiram VII. redno zasedanje banskega sveta Dravske banovine, Vas predvsem iskreno pozdravljam.

Odzvali ste se pozivu in zbrali, da razpravljate o vprašanjih, ki so velike važnosti za gospodarsko v naši banovini, za materialni in duhovni napredek našega naroda. Prosim vas, da posvetite v teh dneh zasedanju ban. sveta vse svoje sile, da čim boljše rešimo vprašanje in naloge, ki bodo v obliki dnevnih predmet naših razprav in da tako vsakdo od nas po svojih najboljših močeh prispeva čim več za zboljšanje težkega gospodarskega položaja, v katerem se nahajamo. Pričakujem, da bodo vaši govori, vaše izjave, vaši nasveti po vsebini in po obliki taki, da boste z njimi dokazali, da smo Slovenci konstruktiven narod, ki si hoče z resnim in smotrenim delom pomagati preko težav sedanosti. Vsi vemo, da so časi, v katerih živimo, izredno težki, toda zavedajmo se, da si s tarnanjem svojega položaja ne bomo niti najmanj izboljšali; samo tisti, ki gre vedrega obraza in s trdnjo, neomahljivo voljo na delo, bo uspel. Vi, gospodje, ki ste izbrani iz našega naroda, morate tudi v tem pogledu biti narodu svetel vzgled.

Dnevni red

Na dnevni red tega zasedanja sem po-avil predvsem razpravo o banovinskem proračunu. V tej zvezi naj mi bo dovoljeno poudariti v glavnih po- tezah bistvena vprašanja, ki se tičejo banovinskega proračuna.

Finančna politika

Pri svojem stremljenju, da zadovolji javne potrebe, se mora kraljevska banska uprava stalno ozirati na davčno možnost davkoplačevalcev, ki so radi gospodarske depresije in stiske močno prizadeti. Gre tu predvsem za kmetijsko prebivalstvo, male obrtnike in trgovce, ki pa morajo z ozirom na davčno osnovo zemljarine in pridobnine v znatni meri prispevati h kritju izdatkov banovinskega proračuna. Zato mora biti finančna politika banske uprave vse- skozi usmerjena v skrajno varčevanje. Podroben pretres banovinskega proračuna za leto 1936-37 bo pokazal, da se ne da skoro noben izdatek zmanjšati ali celo črtati brez kolode; pokazalo se bo celo,

da so potrebe v Dravski banovini mnogo večje, kakor jih moremo kriti s sredstvi, ki so nam razpoložljiva in finančno dosegljiva. Bolj kakor kdaj prej je v času gospodarske stiske prebivalstvo navezano na pomoč javnih korporacij, ne samo moralno, temveč tudi materialno. Na žalost so v tem pogledu banovini, ki je finančno navezana le na ozko omejen krog davčnih virov, začitane precej tesne meje.

Po sili razmer diktirano krčenje izdatkov v dosedanjih proračunih je oviralo normalni razvoj onih kulturnih in gospodarskih panog, katerih pospeševanje je poverjeno banovini. Zaradi tega pri sestavi banovinskega proračuna za leto 1936/37 nisem mogel na kakršnokoli znižanje; nasprotno izkazuje predloženi proračun občin dohodkov in

izdatkov povišanje za okroglo 5.000.000 dinarjev. Kljub temu pa so v proračun uvrščeni samo neob- hodno potrebni izdatki, tako da upravičeno trdim, da predstavlja ta proračun minimalni gospodarski program, ki ga bo mogoče po vsej verjetnosti iz- vršiti v okviru predlaganih dohodkov.

Iz predloga proračuna so morale seveda iz- pasti vse večje investicije.

V proračun so vstavljeni le primerni zneski kot letni obrok ali kot anuiteta za najnujnejša in- vesticijska dela z namero, da se zagotovi na ta način vsaj postopen izvršitev teh investicij, ki jih zaradi sedanjih slabih finančnih prilik ni mogoče izvršiti naenkrat.

(Dalje na drugi strani.)

Volitve v španiji Levica prodira

Madrid, 17. febr. AA. Havas poroča: Po prvih vesteh je vodja desničarske akcije Gil Robles dobil največ glasov v svojem volilnem okraju. Tako je njim prihaja v poštev Mendicut, ki je prav tako desničar. Tudi Bestero (levičar) se je dobro odrezal. Ministrski predsednik Valladarez je podal sledečo izjavo: »Splošno vzeto so volitve potekle v miru. Bilo je samo nekaj incidentov od strani tistih oseb, od katerih sem pričakoval, da se bodo drugače vedli ob priliki teh volitev. Vsi krivci bodo obdržali kazni.«

Madrid, 17. febr. AA. V Kataloniji se zdi, da so zmagali levčarji, posebno v samem mestu Bar- celoni in v pokrajini Talagoniji. Po nepotrjenih vesteh je katalonska generaliteta proglasila ob- sedno stanje za slučaj, če bi levica izvajala po- polno zmago in bi utegnile priti do večjih nere- dov.

Uspeh desnice

Mdrid, 17. febr. AA. Havas poroča: Državni podtajnik v predsedstvu vlade je imel sinoči ob 20 preko radija, govor, v katerem med drugim pravi tudi tole: »Pokrajinski guvernerji poročajo, da se po prvih vesteh jasno vidi zmaga liste cen- truma in desnice.

... in levice

Madrid, 17. febr. Havas poroča: Po dosedanjih podatkih, ki jih imajo tuji dopisniki, so levčarji v mestu Sevilla zmagali, desničarji pa v pokra- jini Sevilla. Levčarji so zmagali tudi v Lacoluni Bursiji.

Madrid, 17. febr. AA. Včerajšnji dan je po- tekel v vsej Španiji v precejšnjem razgibanju. V Saragozi je prišlo do spopada, pri katerem je bila ena oseba ubita. V Malagi se volitve na 60 voli- ških niso mogle vršiti, ker ni bilo žar. Tudi iz drugih krajev poročajo o incidentih.

Barcelona, 17. februarja. AA. Potrjuje se ve- sti, da je levčarska fronta odnesla popolno zmago

v volilnem okraju Barcelona, kakor tudi v vsej Kataloniji. Zdi se, da znaša število glasov, ki jih je dobila levica za več sto tisoč več, kakor pa šte- vilo glasov desničarske stranke. V mestu vlada po- polni mir. Lepljenje letakov in prodajanje časopi- sov je prepovedano, da bi se na način preprečili morebitni spopadi. Veselje pristašev levice se vidi zlasti po kavarnah, ki so vse polne gostov. Gu- verner Katalonije Eskala je poslal listom poročilo, s katerim potrjuje, da je podal ostavko madridski vladi. Tudi drugi člani katalonske vlade bodo po- dali ostavko.

Prvi izidi

Madrid, 17. februarja. AA. Havas poroča: Zjutraj ob 3.30 so v vladnih krogih izjavljali, da bo skupen rezultat izgledal sledeče:

Levičarski blok 225 mandator, desničarski blok 135 mandator, centrum pa 60 mandator.

Zimsko olimpijado 1940 prirede Japonci

Ga-Pa, 17. februarja. o. Včeraj je bila seja mednarodnega olimpijskega odbora, ki je sklepal o precej važnih zadevah. Na programu je bilo vprašanje nastopa smučarskih učiteljev na olim- pijskih tekmah in pa vprašanje organizacije pri- hodnjih olimpijskih iger 1940. Predsednik med- narodnega odbora grof Baillet-Latour je v svojem govoru zavzel odločno stališče proti temu, da bi bili kdaj poklicni smučarski učitelji pripuščeni na redna tekmovanja. Mednarodni olimpijski odbor je soglasno sprejel sklep, da nastop smučarskih uč- teljev tudi v bodoče ne bo dovoljen. Glede orga- nizacije zimskih olimpijskih iger v letu 1940 so bila mnenja dokaj različna. Zelo so se potegovali

100 delavcev ranjenih

Newyork, 17. febr. c. Včeraj je okrog 12.000 brezposelnih naredilo po newyorških ulicah demon- stracijski sprevod, v katerem so zahtevali na buren način kruha in dela. Brezposelni so sprva imeli na- men manifestirati na običajen ameriški način mirno in brez incidentov, so postali razburjeni, ko se je začela vmešavati policija in jih začela surovo razganjati. Prišlo je do silovitih spopadov, pri ka- terih so tudi brezposelni potegnili orožje in navajali na policijo. Policija je stopila v akcijo takoj z oro- žjem in je bilo postavljenih celo nekaj strojníc. V tem obračunavanju med policijo in brezposelnimi je bilo nad 100 delavcev ranjenih.

Kronanje angl. kralja

London, 17. febr. o. Priprave za kronanje no- vega angleškega kralja senadajujejo vestno po vseh stoletnih predpisih. Kronanje se bo vršilo v westminsterski opatiji tako, kakor se je vršilo kro- nanje pokojnega kralja, le s to razliko, da bo Edvard VIII. pri kronanju sam, ker se do tedaj še najbrž ne bo poročil. Zanimivo pri teh priprav- vah je dejstvo, da bodo za to slovesnost prvič po- rabila vsa moderna tehnična sredstva in da bo kronanje prenašala londonska postaja za televi- zijo, tako, da ga bodo ne le poslušali, temveč gle- dali vsi podaniki angleškega kraljestva, seveda če imajo aparate.

Ob španskih volitvah en sam mrtev

Madrid, 17. febr. c. Po dosedanjih poročilih je po vsej Španiji dan volitev potekel zelo mirno in ni bilo nikjer običajnih pobojev in izbruhov stran- karskih strasti. Volitve so se vršile mirno v Kata- loniji, kjer je položaj najbolj napet, v Bilbao, v Leonu in po drugih industrijskih središčih. Obласти javljajo v celoti en sam smrti slučaj, ki se je pri- petil včeraj v Madridu. Desničarske skupine so do smrti ranile nekega delavca.

Baldwin omajan

London, 17. febr. AA. Stefani poroča: Baldwin je imel več sestankov s svojimi tovariši. Krožijo glasovi, da se misli na umaknit in napraviti mesto Nevilleu Chamberlainu. V tem slučaju bi Eden prevzel kolonialno ministrstvo, Hoare bi dobil mornariško ministrstvo, zunanji minister bi pa postal sir Austen Chamberlain. V zvezi s tem se širijo glasovi, da se celo vrši močan pritisk na Baldwina, da naj zapusti predsedstvo vlade.

Katalonska vlada odstopila

Barcelona, 17. febr. o. V zvezi z napetim po- ložajem, ki vlada v Kataloniji zaradi ravnanja se- danje španske vlade, ki je glede Kataloncev prav tako, kakor pri prejšnjih vladah in zaradi krivič- nega postopanja pri volitvah je vsled ogorčenja nacionalističnih katalonskih krogov moral odsto- piti sedanjí guverner Katalonije. Ministrski pred- sedanji Portela je demisijsko sprejel. Zaradi odstopa predsednika je odstopila tudi vsa avtonomna katal- onska vlada, čeprav je bila sestavljena iz elemen- tov, ki so Špancem naklonjeni. Verjetno je, ga se bo položaj v Kataloniji zato zaostрил. Kljub temu, da kaže, da bodo volilno znago tudi v Kataloniji odnesle levčarske, in ne nacionalistične skupine.

Berger - Waldenegg v Italijo

Dunaj, 17. febr. AA. Stefani poroča: Zunanji minister Berger-Waldenegg je včeraj z ženo odpo- toval v Firenzo. Na postaji so ga pozdravili za- stopniki ministrstva in italijanski poslanik. Mini- ster Berger-Waldenegg je odšel v Italijo, da tam prebije svoje počitnice. Seveda bo izkoristil pri- liko in se z merodajnimi osebnostmi pogovarjal o mednarodni politiki.

Belgrad, 17. februarja. m. Danes dopoldne ob 10 se bo zopet sestal plenum narodne skupščine. Na dnevnem redu je razmatrivanje poročila po- sebnege odbora, za pretresanje osnutka novega trgovinskega zakona.

Tokio, 17. febr. Sovjetsko poslaništvo deman- tira vest, da se zunanji komisar Litvinov name- rava podati na obisk na Japonsko.

London, 17. febr. AA. Reuter poroča, da na- merava angleška vlada zgraditi v Veliki Britaniji več tvornic orožja.

Mogadiscio, 17. febr. Včeraj so bile tu velike manifestacije italijanskemu generalu Grazianiju. General Graziani se je ob tej priliki zahvalil za te navdušene manifestacije in dejal, da gre za- sluga za velike italijanske zmage predvsem itali- janskim delavcem. Napovedal je tudi nove velike zmage.

Napoleonovi zdravniki

Veliki Napoleon, o katerem je zgodovina napisala toliko slavnega, je bil res človek, kakršni se ne roče vsako stoletje. Morda je k njegovi veličini pripomoglo precej tudi takratno politično stanje in evropske razmere, posebno pa krvava revolucija l. 1789. Napoleonu ni bila dovolj Korzika, njegov rojstni kraj, za katerega svobodo se je boril že kot 16 letni mladenič. Ko je l. 1792. nastala v Franciji prava anarhija, je zaslužil, da je tam njegova prava domovina, kjer lahko uresniči svoje velike načrte, za katere je bila Korzika preveč preskromna. V neverjetno kratkem času se je povzpел do generala in je po zmagah nad Italijani in Avstrijci postal že prav za prav resnični gospodar v Franciji. Ko se je vrnil iz Egipta, so ga l. 1809. proglasili za »prvega konzula Francije«. l. 1804. ga je narod izvolil za »dednega cesarja Francije«. Istega leta ga je kronal papež Pij VII. v Parizu. Njegova slava je začela temneti šele po Pirovi zmagi pri Lipskem po povratku iz Rusije. Svoje zadnje bivališče je Napoleon našel na otoku Sv. Helene. Naj o vsem tem govori zgodovina, povedali nja bi samo nekaj zanimivosti o Napoleonovih zdravnikih.

Zdravniki

Takoj, ko se je jutraj prebudil, jih je imel navado klicati k sebi. Svoje zdravnike, ki prav za prav niso imeli mnogo posla, je Napoleon plačeval z bajnimi vsotami, z visokimi imenovanji in s častnimi odlikovanji. Bili so to sami specialisti za vsako vrstne bolezni, ta za notranje, drug za kožne, tretji je bil zobozdravnik itd. Največje zaupanje sta pa uživala pri Napoleonu dvorni zdravnik Aleksander Yvan in dr. Corvisart, zdravnik za notranje bolezni. Prvi je imel to čast, da je spremljal velikega vojskovodjo na bojišče v Italijo l. 1796. Imel je sijajno stalno plačo 12.000 frankov na leto, poleg katere je dobival še velike nagrade. Pridobil si je naslov barona. Napoleon pa ga je odlikoval še z redom častne legije. Dr. Corvisart je moral vsak teden dvakrat obiskovati Napoleona. »Prvega konzula Francije« je ozdravil temeljito na pljučih, in si je zato pridobil popolno Napoleonovo zaupanje. Njegova letna plača je znašala 30.000 frankov, poleg tega je dobil še na leto okrog 10.000 frankov in čast barona. Ker pa ta zdravnik ni bil nič kaj preveč varčen, je kljub svoji visoki plači prišel večkrat v stisko. Sam seveda ni mogel zapraviti vsega tega ogromnega denarja, tembolj pa je zato poskrbel njegova številna in razvejena družba lahkoživcev. Zakaj je imel glavno besedo, kadar se je sestala ta vesela družba, zdravnik sam, ne bo prav težko ugotoviti. Imel je pač denar. Z Napoleonom samim je imel kaj zanimive razgovore: Navadno, kadar je vstopil, ga je cesar pozdravil z besedami: »Ali ste že tukaj? Koliko ste jih že danes spravili na drugi svet?« Nekako v enakem tonu mu je odgovarjal dr. Corvisart, ki je bil posebno spreten tudi v tem, da je znal vsako Napoleonovo dobro besedo sijajno izkoristiti. Bil je eden tistih ljudi, ki so pri cesarju dosegli vse. Vedno je imel koga priporočiti pri cesarju. Na sebe pa seveda tudi ni pozabil in vsako kramljanje ali čenčarijo z Napoleonom je ta bogato nagradil.

Omenjena zdravnika sta bila edina, ki sta Napoleona stalno obiskovala in ki sta imela vsaj malo opravka. Vsi ostali so samo nosili naslov cesarjevih zdravnikov, s čemer pa se seveda ne pravi, da so bili slabo plačani, čeprav niso imeli bogve kakšnega posla. Tako je imel zdravnik Boyer, specialist za zdravljenje ran do 20.000 fr. in naslov barona. Vi-

soko je cenil Napoleon tudi zdravnika Bartheza, ki je z veliko vestnostjo zdravil njegovega očeta na Korziki, advokata Karla Bonaparteja.

V resnici pa vsi Napoleonovi zdravniki skupaj niso imeli mnogo posla, kajti cesar se je sam znal prav vestno držati vseh higijskih predpisov. Zobe je imel n. pr. tako dobro negovane, da je še prav vse nesel s seboj v grob.

Njegove bolezni

Dve najresnejši Napoleonovi bolezni — zaprtje in ne redno delovanje mehurja — sta bili največja njegova nadloga, ki je tudi odločilno vplivala, kakor pravijo, na njega v najkritičnejših trenutkih. Prav radi njih, pravijo, v Rusiji ni ničesar opravil in tudi v bitki pri Waterloo sta ga mučili ti dve bolezni. Zaprtje je Napoleon zdravil z jahanjem na 60 km progi, mehur pa je skušal spraviti v red s gorke kopeljo. Ko je bil že v izgnanstvu na otoku Sv. Helene, je večkrat po cele noči prebil v taki kopeli.

Gotovo ne kaže na Napoleonovo skromnost niti dejstvo, da je imel celo posebnega zdravnika za kurja očesa. Za ta posel si je izbral Nemca Tobija Königa, ki je bil tako srečen, da je smel, kakor drugi cesarjevi uslužbenci nositi meč in kvačkano kami-

Larsson, »Beli Sved« pri teku na 18 km.

Britanska zajednica svobodnih narodov

Namesto starega naziva »Britanski imperij« je bolj in bolj uveljavljala zgornji naslov, ki izraža že sam po sebi demokratskega duha in notranjo harmonijo sodobne britanske vladavine.

Ta Zajednica svobodnih narodov zavzema četrtino zemeljskega površja, šteje četrtino prebivalstva vsega sveta in je odgovorna za proizvodnjo nadčetrtinske količine svetovnih življenjskih potrebščin. Točno izračunano meri ta ogromna država zajednica dvanajst milijonov kvadratnih milj zemlje in šteje 445 milijonov prebivalcev, izmed

zelo, ta zdravnik je hodil vsakih 14 dni k cesarju, ne toliko, da bi mu lajšal bolečine kurjih oces, pač pa tudi bolj na kramljanje kot vsi drugi zdravniki.

Ko se je po bitki pri Waterloo zvedelo, da bo Napoleon pregnan na osamljeni otok Sv. Helene, njegovi zdravniki niso bili nič kaj navdušeni, da bi svojega visokega pacienta spremljali na osamljeni otok in mu lajšali težke ure, v katerih se je takorekoč kar čez noč znašel veliki vojskovodja. Šele angleški O'Meara se je sam odločil, da ga spremlja v izgnanstvo. Dolgo časa si niso bili na jasnem, kakšen namen je imela ta Mearova ponudba. Danes pa smatrajo, da ta zdravnik ni bil ničesar drugega kot angleški špijon. Tudi on ni ostal dolgo v Napoleonovi družbi, ker je guverner otoka Sv. Helene izdal na višji migljaj odlok, da mora takoj zapustiti otok in se vrniti na Anglesko, odkoder je prišel. Napoleon je ostal od tedaj leto dni brez vsakega zdravnika, dokler ni prišel k njemu njegov stric s Korzike dr. Automarchi, ki je tudi znan skušal ozdraviti raka, ki se je že globoko zajedel v onemoglo telo njegovega velikega sorodnika. V veliki zapučenosti je mož, čigar duševni veličini se prej ni mogel in upal zoperstavljati nihče, in ki je z nezadržljivo voljo vodil svoje vojake od zmage do zmage ter takorekoč pregazil Evropo, ki je pred njim vrtrepetala, umrl 5. maja 1821. Prej tako slaven mož kakor je bil Napoleon, je ob svoji zadnji uri imel poleg sebe le svojega strica s Korzike in enega od svojih zvestih služabnikov. Stric je tudi napravil uradni zapisnik o poslednjem stanju Napoleona.

Včeraj v Ga-Pa. Drzni skoki, desetstisoci gledalcev.

stičnih moči. Upajoč, da bodo vojno že v nekaj mesecih uspešno končali, niso poskrbeli za dovolj solidno in močno armado; poleg tega pa še nesrečen spor s Francozi in zapletene evropske homatije.

In ravno ta njihov poraz je bil vzrok, da so se britanski zdravniki v kolonialnem pogledu postavili na povsem drugačno, duhu časa in demokracije odgovarjajoče stališče. Danes ima vsaka britanska kolonija, najsi je njen politični ustroj kakršenkoli že, glede financ in davkov popolnoma svobodne roke. Britanski finančni minister (Chancellor of the Exchequer) ne prejema niti belica tistega davka, ki ga pobira kak dominion ali kaka kronska kolonija. Vsak dominion si tudi najame posojilo, kjerkoli ga je volja. Če prihaja pri tem London v prvi vrsti v poštev, je temu vzrok dejstvo, da veljajo taka posojila predvsem za pupilarno varna in imajo potemtakem njihove obveznice največjo tržno vrednost. Prav tako ima vsak dominion povsem neodvisno carinsko politiko, pa bila ta bodisi tudi na škodo matični deželi. Oramba Zajednice je stvar Združene kraljevine in kakršnekoli dajatve se predpisujejo kolonijam, vaskršna obremenitev mora biti docela neformalna in vlikor mogoče nepriljena.

Pivnica ob ravniku

Kenia, upravno središče Britske Vzhodne Afrike, je dobila razvedrilo, ki ga posebno ceni v sedanjih deževnih dobi. Angleški podjetnik, ki se imenuje »polkovnik Hook«, je odprl bar točno na ravniku. Širinska lega je zaznamovana na tleh z rdečo črto, ki loči točilnico od mizic za goste. Slednji navadno postavijo mize nad črto. Na ta način trčijo preko ravnika in letijo napitnice iz severne v južno zemeljsko poloblo. Gospodar sam v vlogi barmanja stoji v točilnici pod napisom na steni: »Gentlemen! Jaz sem mož, ki stokrat na dan prekorači ravnik da bi vam postregel v cocktailu!«

Otok za mladoporočence

Med sredstvi, s katerimi hoče Italija privabiti čim več gostov na svojo Jadransko obalo, se nahaja tudi posebno zavetišče za mladoporočence. Dobilo je privlačno ime »Rajskega otoka«. Otočič meri 12 štirjakihih kilometrov površine, je lepo zelen, ima dobro pristanišče, kopalnice in studene. Osebe lani zgrajenega velikega hotela je edino stalno prebivalstvo na otoku. Zakonci, ki bi si pozeleli še večjo samoto, lahko stanujejo tudi po osamljenih lepih hišicah z vsem komfortom. Parnik, ki obiskuje »Rajski otok« enkrat na teden, sme vkrcati samo potnike, ki bodo dokazali z uradnimi potrdili, da so se pred kratkim poročili in se nahajajo na ženitovanjskem potovanju.

Vzroki za pitje

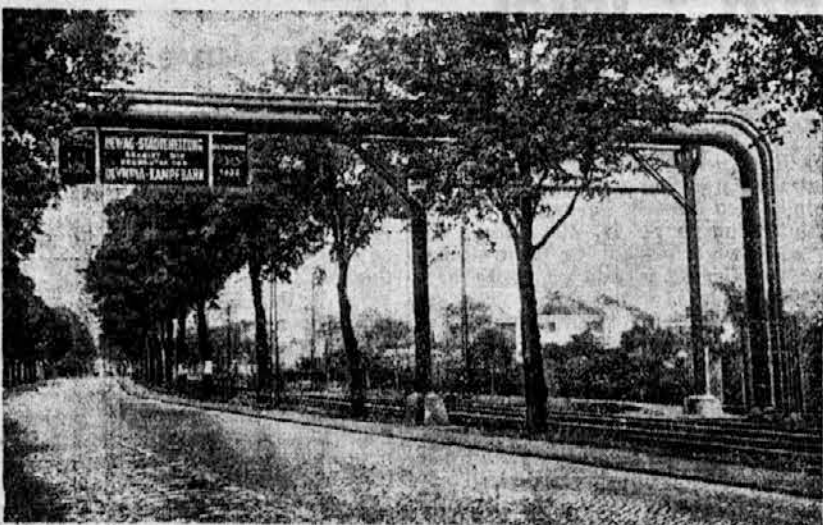
Iz petih vzrokov pijemo: 1. če pride pijatelj, 2. ob rojstvu otroka, 3. ob poroki, 4. ob smrti, in 5. iz kateregakoli drugega vzroka.

Komaj se je oblekel, je šel dol, da telefonira. In ko se je vrnil, mu je Helena takoj videla, da je končano. Obstal je ob vratih in se naslonil na zid. »Da«, je dejal samo, »da«.

Nato se je oglasilo čustvo dolžnosti, moral se je zbrati. Pri zajutruku nista niti besede spregovorila. Berger je večkrat padel v globoko razmišljanje in v pozabil jesti. Potem je sploh prenehal, vstal, oblekel površnik, Heleni krepko stisnil roko in brez besede odšel.

V uradu so, že skoraj čisto izbrisali sledove katastrofe. Le na ljudeh se je še močno poznalo. Berger je našel tovariše, kako so stali v gručah in se živahno razgovarjali. Uradniki so celo ob okencih z občinstvom pridno obravnavali dogodek. Vse to mu je bilo razumljivo. Toda zakaj so vsi utihnil, ko je vstopil? In zakaj so ga tako plašno pozdravili? Morda pa sem jaz takšen, si je mislil. Predstojnik oddelka mu je prišel naproti. »Gospod pošni ravnatelj je vprašal po vas. Morate se takoj oglasiti pri njem.«

Tam je že Lüdersen sedel. Glavo je imel obvezano, sicer pa je bil takšen kot vedno. Prav tako renčav in slabe volje, le malo več življenja je bilo morda danes v njem. Bergerju je odzdravil v majhni zadregi in v nekem pričakovanju pogledal ravnatelja, ki se je bil naslonil v naslanjač za pisalnikom in bobnal s prsti po mizi. Bil je človek pet in šestdesetih let, nizek in čokat, z volovskim tilnikom in žabjimi očmi. Obrto lice je bilo srepo in robato.

Dajnovoo za kurjavo. Takale je napeljava za centralno kurjavo pri delih za poletni olimpijski stadion v Berlinu.

Mrtvi in dva živa

Bila je pri gospe Quisthusovi, ko je prišla novica in tako z lastnimi očmi in z ušesi zaznala strahoto. Šele zdaj, pol ure pozneje, ko je zadobila ravnotežje, je lahko pripovedovala.

Berger je sedel k njej. Sedel je prekobljen na stolec jedilnice in se z obema rokama trdno prijel za stolov naslon. In vendar ga njeno pripovedovanje ni tako prišlo, kakor je upal. Besede o obupanih in žalostnih ostalih so ga pač prijele, Boga se bi prijele. Toda on sam je doživel še nekaj strahotnejšega. Videl je bil razmrvarjenega, umirajočega Quisthusa, kakor je ležal z obrazom na tleh, kako je ponikala kri skozi svetloplave lase, in kako so ga obrnili, z razmesarjenim čelom.

Nebeški Bog, ali gre za Quisthusa, ki je moral umreti? On, samo on je danes pomemben. Pozneje bodo zanj pač tudi drugi krvaveli. Toda vsi ti so ostali živi, četudi so za trpeli. In čas bo njihovo trpljenje omilil. Tako umreti je moral le Quisthus!

Vstal je in vzdrževal ravnotežje s stolom. Njegovo lice se je od razburjenja pobelilo, sive oči so se malo izbulile in gladki lasje so se skuštrali od kretanj nemirnih rok.

Helena ga je gledala, nemirna in začudena. »Kaj ti je. Mar ti ni dobro? Moral bi leči. Težko prenašaš to duševno razburjenje.«

Energično je odkimal s svojim bledim,

izmozganim obrazom. Nič mi ni, le to mi je čudno, da je tebi poglavitno, kar je meni postransko. Zadelo je predvsem Quisthusa, on, baš on mora nočoj umreti. Da, morda je že umrl. Mi še živimo, mi drugi, njega pa že več ni. To, edino to me razburja. Danes popoldne je še bil. Smejala in čebjala sva še. Zdaj ga pa ni več. Zdaj ga kratkomalo ni več.«

Razumela ga je, vendar mu je v imenu drugih nasprotovala. »Kaj pa drugi?«, je dejala, »mar ti nič ne pomenijo? Pomisli samo, kaj jih vse čaka. Mar se ne moreš zživeti vanje? Da ubogi, ubogi Quinthus! Toda on vendar umira, on bo trpel eno samo noč še in nič več. Koliko bodo pa morali oni pretrpeti, ki ostanejo? Ne moreš li razumeti tega?«

»Pač«, je hripavo odgovoril. »Razumem. Vem pa tudi, da se njih bolečina nazadnje vda, ali vsaj popusti. Vem, da imajo še dneve, leta in leta pred seboj. Da bodo doživeli še veselje in srečo. Da bodo imeli dneve, ko se bodo smejali in šalili, ne da bi jim najmanjša misel na mrtvega skalila smeh.«

Rekla je, kakor da odbija in očita: »Jim morda ne privoščiš tega?«

»Pač«, je znova vzkliknil, »vse jim privoščim, vse. Toda kaj ima Quisthus od vsega tega? Niti en dan, niti en smehljaj, niti eno srečo. Nikdar več ne bo živel. Vidiš, na to mislim. Edino to je pametno.«

S tresočo se roko je odbil stol na tla, se obrnil in odšel proč od nje.

Tako je šel parkrat gor in dol, vroč in

napet. Vselej, kadar je bil ob njej, jo je pogledal. Še vedno je čepela skrušena in prezeblja pod šalom, vedno spet jo je pogledal. Misli in boječe, poln razmišljanja in strahu. Nenadoma se je ustavil in vprašal naravnost in tako živo, kakor da ga besede nič ne ovirajo: »Ali me imaš rada?«

Stresla se je. Nato je strmela vanj preplašena in vprašujoča, ni mogla odgovoriti, kaj šele razumeti.

»Ali me ljubiš? te vprašam. Odgovori vendar! Ali ti je kaj do tega, da živim?«

Tedaj ji je postajalo jasno, iztegnila je roko za njim in ga privlekla tesno k sebi: »Da, Erik.«

Bruhnila je v jok, z glavo naslonjena na njegovo ramo. Stal je pokonci in raven, in je ni pogledal. In ni vedel, kdaj mu je zdrsnil prst po njenem vratnem izrezku. Rekel je tiho, kakor da je vse razložil: »Če bi se postavil v bran, bi bil zdaj mrtev.«

II.

Krogi na vodi.

1.

Nov dan je prišel; ni bil čist in brezmadežen kakor sicer. Ze od jutra je ležalo nekaj zlega in sovražnega v zraku. Ko je Erik Berger odprl oči, je bil takoj prebujen. Sedel je v postelji in videl, da tudi Helena ne spi več.

Pogledala sta se vprašujoče, Berger je spregovoril: »Najbrž je že mrtev.«

Izogibala se je njegovega pogleda, kakor v strahu. Tedaj je moral tudi on pobesiti oči.